

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3410/2021. (X. 15.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.943/2020/16. számú részítélete alaptörvényellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó (Lenti Város Önkormányzata) jogi képviselővel (Oppenheim Ügyvédi Iroda) eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó a Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Pfv.V.20.943/2020/16. számú részítélete alaptörvényellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte, mivel az álláspontja szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését (az indokolt bírói döntéshez való jogot).
- [2] Az indítványozó előadása, valamint a bírósági ítéletekben megállapított tényállás szerint az indítványozó (a későbbi per felperese) – közbeszerzési eljárás lefolytatását követően – 2015. január 10-én kivitelezési szerződést kötött egy szálloda (szállodaépület, fürdőépület, összekötő folyosó) építésére. A szerződés szerint az indítványozónak különösen fontos érdeke fűződött a szerződött határidőben (300 napon belüli, 2015. november 6-ig) történő teljesítéshez, amennyiben ugyanis a beruházás 2015. december 31-ig nem valósul meg, úgy az indítványozó elveszíti a vissza nem térítendő uniós támogatás egy részét. A felek 2015. december 17-én a szálloda kivitelezéséhez kapcsolódóan – közbeszerzési eljárás lefolytatását követően – további két kisebb értékű kivitelezési szerződést kötöttek (ezek tárgya a gyógyfürdő fejlesztése és a szálláshely bővítését kiegészítő beruházásainak a kivitelezése volt). Mindhárom szerződéshez azonos tartalmú jótállási biztosítékot kötöttek ki a felek.
- [3] 2016. július 25-én a felek képviselői a három szerződés alapján megvalósított építmények műszaki átadás-átvételi eljárásának lezárása, valamint a szerződések teljesítéséhez szükséges dokumentumok indítványozó részére történő átadása céljából tárgyalást tartottak. A tárgyaláson az indítványozót képviselő polgármester a teljesítést igazoló jegyzőkönyvet aláírta, azzal, hogy a teljesítés dátuma 2016. július 25. napja, így a vállalkozó jogosult lett a végszámla benyújtására és az átadott építmény teljes egészében az indítványozó tulajdonába került. Az indítványozó az elkészült épületekre 2016. augusztus 4-én, illetve 15-én használatbavételi engedélyt kapott, a szálloda pedig 2016. július 25-től kezdően ténylegesen üzemelt. Mindeközben az indítványozó 2016. július 14-én keresetet terjesztett elő a vállalkozóval szemben a késedelmes és hibás teljesítés miatt kötbér és az azt meghaladó kárai megtérítése iránt.
- [4] 1.1. Az alperes a kereset elutasítást kérte, illetve viszontkeresetet terjesztett elő kérve – 4 végszámla alapján – vállalkozói díja, egy számla alapján a pótmunka díja és egy másik számla alapján kártérítés – mindösszesen mintegy 435 millió forint – megfizetését. Az indítványozó a viszontkereset elutasítását kérte, mert: (1) az alperes nem vette figyelembe az általa kért árleszállítást, (2) az alperes által nyújtott jótállási biztosíték nem felelt meg a kivitelezési szerződésben foglaltaknak és emiatt a követelés idő előtti, (3) az alperes közbenső szerződésszegést követett el.
- [5] A per során az indítványozó – az alperes által kibocsátott 5 végszámla közül 3 esetében – jelezte, hogy részben – mintegy 184 millió forint értékben – elismeri az alperes követelését, amennyiben az alperes teljesíti a jótállási biztosíték nyújtási kötelezettségét. Az alperes erre hivatkozással kérte részítélet meghozatalát, jelezve, hogy időközben a szerződés szerinti jótállási biztosítékot nyújtott a felperes számára.
- [6] 1.2. A Zalaegerszegi Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság vagy törvényszék) részítéletével részben helyt adott a viszontkeresetnek és mintegy 153 millió forint megfizetésére kötelezte a felperest. A Pécsi Ítéltábla (a továbbiakban: másodfokú bíróság vagy ítéltábla) a részítéletet hatályon kívül helyezte és új eljárás

- lefolytatására kötelezte az elsőfokot, arra utasítva, hogy vizsgálja meg, a jótállási biztosíték megfelelt-e a szerződés rendelkezéseinek és esedékes volt-e az alperes vállalkozói díj követelése.
- [7] A megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság 4 végzsámla tekintetében megállapította, hogy azok nem esedékesek, ezért az általuk képviselt összeg vonatkozásában (mintegy 295,5 millió forint) a pert megszüntette. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet – fellebbezett részében – részben megváltoztatta (mellőzte az indokolás egy részét és leszállította az alperest terhelő perköltség összegét), egyebekben az elsőfokú végzést helyben hagyta. Az ítélet tábla végzésének indokolásában rámutatott, hogy az alperes által átadott jótállási kezesi kötelezvények egyáltalán nem feleltek meg a szerződésben foglaltaknak, a jogosult ugyanis a jótállási biztosítékot a javítási munkálatok elvégzése előtt is igénybe veheti.
- [8] Az alperes 2017. decemberében ismét előterjesztette vizontkeresetét – 4 végzsámla alapján mintegy 295,5 millió forint megfizetésére kérte kötelezni a felperest – arra hivatkozva, hogy immár a szerződés rendelkezéseinek megfelelő jótállási biztosítékot nyújtott.
- [9] Az elsőfokú bíróság 5 számla (4 végzsámla és a pótmunka díjáról szóló számla) tekintetében azt állapította meg, hogy az azokon alapuló követelés idő előtti, mivel a jótállási biztosíték továbbra sem felelt meg a szerződés rendelkezéseinek, ezért a pert e követelések tekintetében megszüntette.
- [10] A másodfokú bíróság 2 végzsámla és a pótmunka díját tartalmazó számla tekintetében az elsőfokú végzést hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására kötelezte, a többi számla által lefedett követelések tekintetében pedig helyben hagyta azt. A végzés indokolása szerint a pótmunka esetében nincs helye jótállási biztosítékknak, a 2 végzsámla tekintetében pedig az alperes szerződésszerűen nyújtotta a jótállási biztosítékot. Ezt követően az alperes a két végzsámla és a pótmunka díjáról szóló számla tekintetében kérte részítélet meghozatalát.
- [11] A törvényszék részítéletével kötelezte az indítványozót a 2 végzsámlán alapuló – és általa is elismert – követelésrész megfizetésére, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. A bíróság szerint a 2 végzsámla tekintetében a jótállási biztosíték szerződésszerű volt, ezért a követelés nem idő előtti, másrészt az indítványozó a számlákon alapuló követelés egy részét elismerte.
- [12] Az ítélet tábla a 2 végzsámla alapján megítélt követelés tekintetében az elsőfokú részítéletet helyben hagyta, a keresetet elutasító rendelkezését pedig megváltoztatta és kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizesse meg az indítványozónak a szerződési összeg 5%-ának megfelelő összegű óvadékot, egyebekben a vizontkeresetet elutasító rendelkezéseket hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot e körben új eljárás lefolytatására és újabb határozat meghozatalára kötelezte.
- [13] 1.3. A jogerős részítélet ellen mindkét fél felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, az alperesét a Kúria hivatalból elutasította, az indítványozó pedig csak a 2 végzsámla tekintetében támadta a jogerős részítéletet, ezért a Kúria csak e körben vizsgálta azt.
- [14] Az indítványozó érvelése szerint a perbeli keresetet és vizontkeresetet azok ténybeli alapja az alapul fekvő anyagi jogviszony és a vizsgálandó alperesi magatartás szoros összefüggései, ebből adódóan a jogvita komplexitása és az alkalmazott anyagi jogi rendelkezések miatt kizárólag egységesen lehetett volna elbírálni, ezért a részítélet meghozatalának feltételei még a kiemelt jelentőségű pernek minősülő eljárásban sem álltak fenn.
- [15] A Kúria szerint azonban az indítványozó álláspontja nem helytálló. A polgári peres eljárásban főszabály szerint valóban az ítélet teljességének az elve érvényesül, azaz a perben a felek által érvényesített igényekről a bíróságnak az ügyet érdemben befejező határozatában egyidejűleg kell döntenie. A részítélet és a közbenső ítélet pedig kivételt jelentenek a főszabály alól. A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) a kiemelt jelentőségű perek tekintetében úgy rendelkezett, hogy bizonyos feltételek teljesülése esetén [rég Pp. 213. § (2) bekezdése] a bíróság köteles részítéletet hozni. E három konjunktív feltétel a következő: a) a fél indítványt tett a részítélet meghozatalára, b) az indítvánnyal érintett körben nincs további, elrendelt bizonyítási indítvány, c) fennállnak a részítélet meghozatalának a régi Pp. 213. § (2) bekezdés szerinti eljárási feltételei.
- [16] A perben a Kúria szerint – mint arra az ítélet tábla is helyesen rámutatott – a három feltétel teljesült: az alperes a 2 végzsámla tekintetében kérte részítélet meghozatalát az indítványozó által elismert követelés összegéig, és e körben elrendelt bizonyítási indítvány nem volt, illetve fennálltak a részítélet meghozatalának eljárási feltételei is. Helytállóan foglalt állást a másodfokú bíróság abban a kérdésben is, hogy az indítványozó többféle jogcímen érvényesített igényének és az alperes vizontkeresettel érvényesített vállalkozói díjkövetelésének azonos jogviszonyból eredő jellege nem zárja ki részítélet meghozatalát. A Kúria hangsúlyozta, hogy a régi Pp.-nek

a kiemelt jelentőségű perekre vonatkozó 386/H. §-a alapján csak a részítélet meghozatalának eljárásjogi feltételeit vizsgálhatta. Mindezek alapján a Kúria a jogerős részítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályban fenntartotta.

- [17] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra hivatkozott, hogy a bíróságok megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való joga részelemét, az indokolt bírói döntéshez való jogot.
- [18] Álláspontja szerint a Kúria helytelenül mellőzte olyan anyagi jogi kérdések vizsgálatát és megválaszolását, mint hogy jogszerű volt-e a szerződésszegő alperes követelése, a szerződésszerű teljesítést biztosító garanciák önálló jogviszonyként kezelendők-e vagy járulékosként, illetve beszámíthatóak-e a szerződés teljesítéséért járó ellenszolgáltatásba. Az indítványozó véleménye szerint a Kúria helytelenül értelmezte és alkalmazta a régi Pp. 386/H. §-át, ami ellentmond a jogintézmény céljának, ti. a kiemelt jelentőségű perek gyors és hatékony lezárásának. Ennek következményeképp a per évekig húzódott és bár elvileg az indítványozó kereseti kérelmének pozitív elbírálásakor helye lehet beszámításnak, a részítélet hatályon kívül helyezésének, módosításnak, azonban gyakorlatilag a felszámolás alatt álló alperes fizetésektelensége kizárja, hogy az indítványozó hozzájusson a követeléséhez.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenképp azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti vagy hatáskörét az Alaptörvénybe ütközően korlátozza, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. A fentiek alapján Lenti Város Önkormányzatát mint közhatalmat gyakorló szervezetet az Abtv. 27. §-a alapján megilleti az indítványozói jogosultság. Tekintettel arra, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések alapjául szolgáló polgári peres eljárásban felperes volt, így érintettsége megállapítható, úgyszintén az is, hogy jogorvoslati lehetőségét kimerítette. A határidőben előterjesztett alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozottság követelményének is.
- [20] 3.1. Az Abtv. 29. §-a befogadhatóság további feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmével összefüggésben állította.
- [21] 3.2. Az Alkotmánybíróság mindenképp rámutat, hogy az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja alapján a testület felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját, „az Alkotmánybíróság hatásköre az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszok elbírálása során a bírói döntésben foglalt jogértelmezés alaptörvény-ellenességének, alapjogokkal való összhangjának vizsgálatára korlátozódik, és nem terjed ki a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára” {3170/2014. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [8]}. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság nem vizsgálja azt sem, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogy azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helyállónan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [5]}.
- [22] 3.3. Az indokolási kötelezettség állított sérelmével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki. A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást

- fogalmazza meg, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, hanem csupán azt értékelheti, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálta-e és ennek értékeléséről a döntésében számot adott-e. Az indokolt bírói döntéshez való jog azt a kötelezettséget támasztja az eljáró bírósággal szemben, hogy az indokolás az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre terjedjen ki {3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]}. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása. A jogszabályok végső soron és kötelező erővel történő értelmezése egyébiránt a bíróságok feladata {30/2014. (IX. 3.) AB határozat, Indokolás [89]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság az indokolt bírói döntéshez fűződő joghoz kapcsolódó gyakorlatát a konkrét ügyre vonatkoztatva a következőket állapította meg. A jogerős döntés álláspontját részletesen indokolva számot adott az indítványozó által vitatott körben a mérlegelési szempontokról és azok értékeléséről. A Kúria a felülvizsgálati kérelem kereteihez kötve kellő részletezettséggel értékelte az ott felhozott szempontokat, s ezek alapján jutott arra a következtetésre, hogy a jogerős döntést (részben) hatályában fenntartja. Az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmére hivatkozással valójában azt kifogásolta, hogy a bíróság jogi álláspontja eltért az ő álláspontjától a tekintetben, hogy a perben helye volt-e részítélet meghozatalának.
- [24] Az Alkotmánybíróság itt is hangsúlyozza, hogy „önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog vélt sérelmén keresztül a vele szemben hozott bírói döntések törvényességi és nem alkotmányossági kritikáját fogalmazta meg. Az Alkotmánybíróság szerint az alkotmányjogi panaszban rögzített érvek nem alkalmasak arra, hogy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét felvessék vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést megalapozzanak.
- [26] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. szeptember 28.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/260/2021.

